

46. Torstaina 29 päivänä huhtikuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta annetun lain 15 §:n kumoamisesta 1097

Hallituksen esitys n:o 6
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

2) Ehdotus laiksi nimilain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 21
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

3) Ehdotus laiksi vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamisen menettelyistä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä „

Hallituksen esitys n:o 279/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

4) Ehdotus laiksi korkoa vastaavasta korotuksesta verotuksessa annetun lain kumoamisesta 1099

Hallituksen esitys n:o 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

5) Ehdotus laiksi tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista „

Hallituksen esitys n:o 20
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

S.
6) Ehdotukset alusrekisterilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 1107

S.
Hallituksen esitys n:o 24
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

7) Ehdotus äitiysavustuslaiksi „

Hallituksen esitys n:o 27
Toivomusaloitteet n:ot 1281 ja 1409/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7

8) Ehdotukset laeiksi vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilashäinkolain 5 §:n muuttamisesta 1108

Hallituksen esitys n:o 350/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 10

9) Ehdotus laiksi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 363/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 11

10) Ehdotus laiksi vakuutusyhdistyslain muuttamisesta 1109

Hallituksen esitys n:o 341/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 12

Esitellään:

11) Kertomus Eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1990 ovat antaneet aihetta (K 3) „

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi saamelaisalueen koulutuskeskuksesta ja laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 357/1992 vp) 1109

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Alho, Anttila S-L., Astala, Halonen, Jansson, Juhantalo, Järvilahti, Kalli, Kauppinen, Komi, Kääriäinen, Laukkanen V., Laurila, Lax, Leppänen J., Lindqvist, Markkula, Myller, Nyby, Ollila, Paasio, Pietikäinen S., Pykäläinen, Rajamäki, Rauramo, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Rynänen, Röntynen, Salolainen, Sasi, Seppänen, Särkijärvi ja Vanhanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Salolainen, Särkijärvi, Rimmi ja Anttila S-L.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat S-L. Anttila, Haavisto, Helle, Jaakonsaari, Juhantalo, Korkea-oja, Kääriäinen, Laurila, Lax, Lehtinen, Paasio, S. Pietikäinen, Rynänen, Sasi, Särkijärvi, Tuomioja ja Wahlström sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat J. Leppänen, Myller, Pesälä, Pykäläinen, Riihijärvi, Rinne ja Röntynen.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 23 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 34 ja 35, jotka nyt on edustajille jaettu.

S. Ed. Kalliomäen ym. välikysymys hallituksen harjoittaman talous- ja työllisyyspolitiikan vaikutuksista

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Kalliomäen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 2 hallituksen harjoittaman talous- ja työllisyyspolitiikan vaikutuksista, jonka välikysymyksen sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Pääministeri Esko Ahon hallitus aloitti työnsä kaksi vuotta sitten. Keskeisiksi talouspoliittisiksi tavoitteiksi hallitus kirjasi ohjelmaansa vaihtotaseen alijäämän pienentämisen, ulkomaisen velkaantumisen pysäyttämisen, valtion menojen tason jäädyttämisen, inflaation taltuttamisen alle kilpailijamaiden tason, työvoimakustannusten alentamisen sekä työllisyyden turvaamisen. Raha- ja valuuttakurssipolitiikassa hallitus otti tavoitteekseen vakaan markan ja kohtuullisen korkotason ylläpitämisen.

Hallitus on pahoin epäonnistunut keskeisten talouspoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa ja menettänyt kansalaisten luottamuksen. Kohtalokkainta epäonnistuminen on ollut työllisyyden hoidossa, raha- ja valuuttakurssipolitiikassa sekä ulkomaisen velkaantumisen pysäyttämisessä.

Velkaantuminen on jatkunut koko kaksivuotisan ajan siitä huolimatta, että hallitus on kaiken aikaa vastustanut talouden ja työllisyyden elvyttämistä vedoten velkaantumiseen. Koko kansantalouden ulkomainen nettovelka oli vuoden 1990 lopussa 141 miljardia markkaa, ja tämän vuoden loppuun sen arvioidaan nousevan 270 miljardiin markkaan. Ulkomaisen nettovelan osuus bruttokansantuotteesta on nousemassa yli 50 prosenttiin, mikä on teollistuneiden maiden korkein luku.

Hallituksen raha- ja valuuttapolitiikka on kärsinyt täydellisen haaksirikon vuoden 1991 marraskuun devalvaation sekä syyskuussa 1992 aloitetun markan kellutuksen myötä. Korkokehitys on ollut erittäin epävakaa viimeisen parin vuoden aikana. Kansainvälisesti ennätyskorkea reaalikorko sekä epävarmuus korkokehityksestä ovat pysäyttäneet investoinnit Suomessa lähes kokonaan.

Raha- ja valuuttakurssipolitiikan epävakaudesta ovat joutuneet kärsimään erityisesti julki-

nen sektori ja pienyrietykset, joilla ei ollut resursseja suojautua valuuttaluottoihin liittyviltä riskeiltä. Valuuttaluottoihin on turvautunut jopa joka kolmas teollisuus-, matkailu- tai yrityspalveluyritys. Kurssitappiot ovat paljolti realisoitumassa vasta tämän vuoden aikana, mikä edelleen lisää konkurssien määrää. Myös monet asunovelalliset ovat joutuneet ahdinkoon yllätyksellisesti nousseiden korkojen vuoksi. Korot ovat alentuneet vihdoin tämän vuoden aikana, mutta varmuutta vakaasta korkokehityksestä ei ole toistaiseksi.

Pyrkiessään avoimen sektorin ja viennin lisäämiseen hallitus on samalla laiminlyönyt kotimarkkinasektorin. Työvoimavaltainen pienyrietysektori on erittäin suurissa vaikeuksissa kamppaillessaan kasvaneiden työttömyysturva- ja muiden sosiaaliturvakustannusten sekä velkojensa kanssa. Harjoitetun talouspolitiikan seurauksena pienyritysten määrä on kääntynyt ensimmäisen kerran laskuun yli kymmeneen vuoteen.

Keskimääräinen työttömien määrä oli vielä vuonna 1990 alle sadantuhannen (88 000) ja työttömyysaste alle neljän prosentin (3,4 %). Tämän vuoden keskimääräiseksi työttömien määräksi arvioidaan optimistisimmissä ennusteissa (PTT) 420 000 henkilöä. Työttömyysaste olisi tuolloin 17,0 %. Todennäköisempää on, että keskimääräinen työttömyysaste on paljon korkeampi, koska työministeriö arvioi työttömien määrän nousevan yli puolen miljoonan jo kesällä 1993. Hallituksen talouspolitiikan seurauksena työttömyys on siten viisinkertaistunut. Työttömyysaste on Euroopan talousalueen korkein.

Istuvan hallituksen aikana on työttömyys lisääntynyt 2,4-kertaiseksi ja saavuttaa ilman voimakkaita toimenpiteitä puolen miljoonan työttömän rajan kesäkuussa. Pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden työttömänä olleiden määrä on kahdessa vuodessa noussut 15-kertaiseksi. Joka kolmas alle 25-vuotias on työtön tai ilman koulutuspaikkaa. Käytännössä työttömyys koskettaa päivittäin noin puoltatoista miljoonaa suomalaista.

Yhä useampi suomalainen työtön putoaa pienemmälle työttömyyskorvaukselle tai sen ulkopuolelle. Samaan aikaan istuva hallitus leikkaa sosiaalista turvaverkkoamme. Palveluja heikennetään, ja toimeentulotuki on yhä useamman perheen ainoa tulolähde. Lisääntyvä maksujen käyttöönotto mm. kouluissa ja terveydenhoidossa laajentaa osaltaan huono-osaisuutta kaikkiin perheijäseniin. Lisääntyvä ja pitkittyvä työttö-

myys heijastuu lapsiin ja nuoriin koulunkäynnin ongelmoina ja eriarvoisuuden lisääntymisenä jo varhaisiässä.

Hallituksen arvioidessa omaa toimintaansa ei työttömyyttä eikä pienten ja keskisuurten yritysten katastrofaalista tilaa ole otettu vakavasti. Hallitus ei halua ymmärtää olemassa olevia ongelmia eikä pyri rakentavasti eri osapuolien kanssa hakemaan vastauksia kasvaviin ongelmiin. Näin toimiessaan hallitus syyllistyy ylimielisyyteen sekä välinpitämättömyyteen, jonka yhteiskunnalliset ja sosiaaliset seuraukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Hallituksen linja ei vastaa kansalaisten tahtoa — se ei vastaa suomalaisen arjen tunteja. Sen vuoksi hallituksen on erottava.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan väläkysymyksen:

Aikooko Hallitus muuttaa talous- ja työllisyyspolitiikkaansa estääkseen

- yhä laajentuvan työttömyyden;
- pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden räjähdysmäisen kasvun;
- työttömyydestä aiheutuvan huono-osaisuuden laajenemisen ja seuraukset; sekä
- työllistävien pienyritysten turhat konkurssit ja rahoitusongelmat?

Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1993

Antti Kalliomäki
Aarno von Bell
Iiris Hacklin
Ulpu Iivari
Anna-Liisa Kasurinen
Johannes Koskinen
Pentti Lahti-Nuuttila
Reijo Lindroos
Leena Luhtanen
Lauri Metsämäki
Riitta Myller
Saara-Maria Paakkinen
Virpa Puisto
Maija Rask
Timo Roos
Lea Savolainen
Marja-Liisa Tykkyläinen
Kari Urpilainen

Jouni Backman
Jukka Gustafsson
Sinikka Hurskainen
Liisa Jaakonsaari
Tarja Kautto
Erja Lahikainen
Reijo Laitinen
Matti Louekoski
Matti Luttinen
Kyllikki Muttilainen
Arja Ojala
Pertti Paasio
Kari Rajamäki
Jukka Roos
Mikko Rönnholm
Erkki Tuomioja
Kerttu Törnqvist
Marjatta Vehkaoja

Marja-Leena Viljamaa	Raimo Vuoristo
Matti Vähänäkki	Esko Helle
Marjatta Stenius-Kaukonen	Jarmo Wahlström
Outi Ojala	Claes Andersson
Ensio Laine	Timo Laaksonen
Asko Apukka	Martti Korhonen
Jaakko Laakso	Iivo Polvi
Esko-Juhani Tennilä	Raila Aho
Eila Rimmi	Hannu Suhonen
Sulo Aittoniemi	Tina Mäkelä
Lea Mäkipää	Marita Jurva

Raimo Vistbacka"

Ensimmäinen varapuhemies: Valtioapäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Ed. Lahtisen ym. kirjelmä ulkoasiainministeri Väyrysen virkatoimen lainvastaisuudesta

Ensimmäinen varapuhemies: Esitellään ed. Lahtisen ja neljän muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen ulkoasiainministeri Väyrysen virkatoimen lainvastaisuudesta.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnalle

Suomen kansantalous ajautui pitkään jatkueneen nousukauden jälkeen 1990-luvun alussa itsenäisyyden ajan syvimpään lamaan. Kymmenentuhannet yritykset ovat menneet konkurssiin. Lamaa ovat syventäneet myös sekä poliittisten päätöksentekijöiden että Suomen Pankin virheelliset ratkaisut. Päätökset markan devalvoimisesta 14.11.1991 ja markan kelluttamisesta 8.9.1992, jotka hallitus joutui tekemään, ovat pahentaneet erityisesti kotimarkkinoilla toimivien yritysten jo muutoinkin vaikeaa asemaa. Yksistään nämä päätökset aiheuttivat tuhansien kotimarkkinayritysten konkurssin, ja ne muuttivat myös ratkaisevalla tavalla monien kotimarkkinayritysten välistä kilpailutilannetta.

Luottamus poliittisiin päätöksentekijöihin ja meidän kykyynsä nostaa maa lamasta onkin yrittäjien keskuudessa erittäin vakavasti horjunut. Tätä epäluottamusta ovat vielä lisänneet julkisuudessa eri yhteyksissä itsepintaisesti liikkuneet tiedot siitä, että yksittäiseen pankkiryhmään sidoksissa olevat yritykset olisivat saaneet käyttöönsä sisäpiirin tietoja devalvaatio- ja keltuspäätösten ajankohdasta.

Alcom-konsernin pääomistaja Heikki Marttila väittää tiistaina 23.2.1993 julkisuuteen toimitamassaan lehdistötiedotteessa, että marraskuun 1991 devalvaatio ja syyskuun 1992 keltuspäätös olisivat olleet ennalta laajasti yrittäjien tiedossa. Hänen mukaansa tietoa levittivät ulkoasiainministeri Paavo Väyrynen ja Osuuspankkien Keskuspankki (OKO). Marttila toteaa tiedotteessaan 14.11.1991 tapahtuneesta devalvaatiosta, että hän oli soittanut tohtori Pentti Kourille New Yorkiin kotoaan Menlo Parkista (California, USA) illalla 13.11.1991 paikallista aikaa. Tällöin Suomessa oli 14.11.1991 aamupäivä. Tohtori Kouri oli kertonut Marttilalle olleensa yhteydessä ulkoasiainministeri Paavo Väyryseen, joka oli todennut hallituksen devalvoivan maan valuutan. Marttila oli kertomansa mukaan kertonut tämän sisäpiirin tiedon välittömästi vaimolleen sekä oli soittanut omistamiensa yhtiöiden johdolle tulevasta ratkaisusta. Yhtiöt eivät kuitenkaan olleet käyttäneet saamaansa sisäpiiritietoa hyväkseen.

Lisäksi Marttila toteaaan tiedotteessaan 8.9.1992 tapahtuneesta keltutuksesta, että osuuspankit soittivat perjantaina 4.9.1992 ja maanantaina 7.9.1992 valikoiduille asiakkailleen valuuttalainojen välittömästä terminoinnista. Kehotuksen sanottiin tuleen OKO:sta, ja Marttilan tarkistamien tietojen perusteella tämä kehoitus oli käytännössä pakkoterminointi. Tilanne sisäpiiritiedon käyttämisestä toistui ilman, että minikään muun pankin asiakkaila olisi ollut tietoa maamme valuutan kelluttamisesta.

Marttila väittää tiedotteessaan myös, että hänellä on hallussaan Hannes Kulvikin toimia ja rahansiirtoja koskevia tietoja, joissa OKO:n ja poliittisten päättäjien taustaroolien merkitys on jäänyt huomioimatta.

Ministeri Väyrynen on julkisuudessa kiistänyt häntä kohtaan esitetyt väitteet. Marttila itse on julkisuudessa useammassa eri yhteydessä vahvistanut tiedotteessaan esittämänsä väitteet. Niin ikään ruotsinkielisten tv-uutisten lähetyksessä 7.4.1993 haastatellut henkilöt vahvistivat Marttilan esittämät väitteet.

Marttilan esittämien väitteiden perusteella eduskunnassa on tehty vuoden 1993 valtiopäivillä kirjallinen kysymys n:o 57, jossa kysyttiin, aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin näiden väitteiden todenperäisyyden selvittämiseksi. Pääministeri Aho totesi vastauksessaan markan devalvoitumiseen johtaneen markkinatilanteen muuttumisen olleen niin nopeaa ja ennakoimattonta, ettei kenelläkään voinut olla asiasta tietoa etukäteen, ja hän totesi edelleen, että esitettyjen väitteiden selvittäminen ei ole tarpeen.

Mielestämme pääministeri Ahon vastaus aliarvioi sekä yleensä kansalaisten että ennen kaikkea devalvaatio- ja keltuspäätösten seurauksena yrityksensä menettäneiden ihmisten oikeustajua. Marttilan esittämät syytökset ulkoministeri Paavo Väyrystä kohtaan ovat niin vakavia, että poliittisen päätöksentekojärjestelmän uskottavuuden kannalta on välttämätöntä selvittää näiden väitteiden todenperäisyys.

Rahalain 2 §:n mukaan valuuttakurssin muutoksen valmisteluun liittyvät asiat on pidettävä salassa, kunnes valtioneuvosto on tehnyt asiasta päätöksen. Jos Marttilan esittämät väitteet pitäisivät paikkaansa ja ulkoasiainministeri Väyrynen olisi todella rikkonut säännöksiä salassapitovelvollisuudesta, voidaan Väyrysen toimintaa vahvoihin perustein pitää sellaisena lainvastaisena menettelynä, jota ministerivastuulain 7 §:ssä tarkoitetaan.

Edellä olevaan viitaten esitämme kunnioittaen eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen virkatoimen lainmukaisuutta annetun lain nojalla muistutuksen ulkoasiainministeri Paavo Väyrysen toiminnasta 14.11.1991 tapahtuneen devalvaation ja 8.9.1992 tapahtuneen keltutuksen yhteydessä asianmukaisiin ministerivastuulain mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1993

Matti Lahtinen Kyösti Toivonen
Heikki Riihijärvi Tina Mäkelä
Reijo Laitinen"

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen virkatoimen lainmukaisuutta 25 päivänä marraskuuta 1922 annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan on kirjelmä keskustelutta lähetettävä perustuslakivaliokuntaan.

Kirjelmä lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistön-saannon moittimisajasta annetun lain 15 §:n kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 6
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi nimilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 21
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamismenettelyistä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 279/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Minulla ei ole mitään nyt käsittelyssä olevan lain

yleisiä linjauksia vastaan sinänsä, mutta tässä laissa on yksi paha epäkohta ja se on se, että kovaa kauppapolitiikkaa käsittelevään sopimukseen on sisällytetty myös kehitysmaakauppa-asiat. Suomihan ei tunnetusti ole mikään reilun kehitysmaakaupan mallimaa. Suomi kantaa kehitysmaiden tuotteista enemmän tullia kuin teollisuusmaiden. Lisäksi tullipolitiikallaan Suomi suorastaan rankaisee kehitysmaita kehitymisestä suosimalla raaka-aineiden ja rokottamalla valmistavarojen tuontia. Tällä taataan se, ettei jalostusarvo jää alkuperämaahan.

Esimerkiksi raakakahvista Suomi ei peri tulliä, mutta jalostetun kahvin tulli on liki 8 prosenttia. Puuvillamassaa saa tuoda tullitta, mutta puuvillapaitojen tuontia estetään 35 prosentin tullilla. Banaaneita saa tuoda tullitta, mutta hedelmäsäilykkeistä on maksettava 9 prosentin tulli.

Teollisuusmaiden kehitysmaita kohtaan harjoittama protektionismi on sitä suuruusluokkaa, että se köyhdyttää kehitysmaita enemmän kuin köyhäinapuna annettava kehitysapu rikastuttaa. Näin kehitysmaat itse asiassa tukevat kehittyneitä maita.

Suomikin on hyötynyt jatkuvista kehitysmaakaupan ylijäämistä. Tällaista epäoikeudenmukaisuutta ulkomaankaupassa kehitysmaiden kanssa ei voi hyväksyä. Kehitysmaita ei ole mitään syytä kohdella huonommin kuin Eta- tai Efta-maita. Ja erityisesti tilanteessa, jossa Suomi on leikannut kehitysapunsa puoleen parin vuoden sisällä, on äärettömän tärkeää muuttaa kehitysmaakaupan periaatteet oikeudenmukaisuuden ja ekologisuuden pohjalle. Niin kehitysapua antavan kuin sitä saavankin maan kannalta on parempi vaihtoehto, että kehittyvää maata tuetaan oikeudenmukaisen kaupan avulla eikä yksinomaan kehitysavulla. Pelkkä kehitysapu sitä paitsi luo alistavan kauppasuhteen ja koituu usein antajamaan vientiteollisuuden hyväksi.

Lähtötilaisuudessa tavoitteena tulee olla vähintään kehittyneiden maiden tuonnin vapauttaminen tulleista Ruotsin ja Norjan mallin mukaisesti. Tämä päätös ei heilauttaisi valtiontaloutta piirun vertaa, sillä sen merkitys Suomen taloudelle on täysin marginaalinen. Vuonna 91 esimerkiksi Suomen tuonti näistä vähiten kehittyneistä maista oli vain 75 miljoonaa markkaa.

Arvoisa puhemies! Tämän asian kolmannessa käsittelyssä tulen siis ehdottamaan vastalauseen mukaista perustelulausemaa: "Eduskunta edellyttää, että Suomen tulee pikaisesti seurata Ruotsin ja Norjan esimerkkiä ja vapauttaa vähi-

ten kehittyneistä maista tuleva tuonti kokonaan tulleista ja muiden kehitysmaiden alkuperäistuotteille tulee myöntää vähintään sama kohtelu kuin kyseisillä tuotteilla on Eta- ja Efta-kaupassa."

Ed. Salolainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Kieltämättä on perustellumpaa auttaa vähemmän kehittyneitä maita edistämällä heidän viyntään. Se on tervettä pohjaa verrattuna siihen, että niiden maiden suuntaan vuosittain — tosin ei meillä tällä hetkellä laman vuoksi niinkään, mutta aikaisemmin — Suomestakin 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta annettiin kehitysapuun, joka käsitykseni mukaan 90-prosenttisesti menee huijareiden taskuun eikä auta yhtään näitä vähemmän kehittyneitä maita.

Siis periaatteessa asia on näin, mutta on otettava kuitenkin huomioon, että Suomen kotimarkkinat tulevat lähiaikoina ja jo tällä hetkellä kärsimään hyvin paljon tuosta halpatuonnista. Se syrjäyttää kotimaan markkinoille kotimaisen tuotannon taholta tuotetut tavarat halvan hintansa vuoksi, ja näin ollen tämä asia on tällä hetkellä Suomelle hyvin tärkeä. Nämä vähiten kehittyneet maat eivät tällä hetkellä ehkä sitä uhkaa, mutta saattaa olla, että jos nämä tullit kokonaisuudessaan vapautetaan, niin hyvin nopeasti muodostuu kotimarkkinoiden tuotannolle aika merkittävä uhkakuva, ja tässä mielessä ei asiaa voi ajatella aivan niin yksiselitteisesti kuin ed. Luukkainen suuressa humanisuudessaan näiden vähemmän kehittyneiden maiden suuntaan. Asiassa on aina kaksi puolta, jotka tulee tarkkaan harkita.

Ed. Särkijärvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a a k s o: Arvoisa puhemies! En ryhdy tässä yhteydessä polemiikkiin ed. Aittoniemen kanssa, koska hän ei tätä asiaa lainkaan tunne. Tosiasiahan on se, että vähiten kehittyneet maat ja niistä tapahtuva mahdollinen tuonti Suomeen eivät uhkaa ainoatakaan teollisuuden alaa tai tuotannon haaraa Suomessa, ei nyt eikä tulevaisuudessa. Tämän hyvin vähäiselläkin kehitysmaatietouden lukemisella saisi selväksi.

Mutta suurempi ongelma on se, että jos Suomi liittyy Euroopan yhteisön jäseneksi, niin tämän jälkeen Suomi ei enää saa päättää itsenäisesti omista tulleistaan myöskään kehitysmaihin päin. Eli se käytäntö, jota Ruotsi ja Norja tällä hetkellä aivan oikein seuraavat kaikkein kehitysmättöimpiin kehitysmaihin päin ja joka on oikea ja jota Suomenkin pitäisi seurata, saattaa joutua uhanalaiseksi, jos Suomi liitetään Euroopan yhteisön jäseneksi.

Tilannehan on se, että tulevaisuudessa Suomi joutuu kantamaan kolmansien maiden kanssa käymästään kaupasta sitä tullia, joka päätetään Brysselissä, näin suhteessa Yhdysvaltoihin, Japaniin, Venäjään ja myös useimpiin kolmannen maailman maihin. Eli tämä on se, mikä tässä yhteydessä huolestuttaa minua.

Katson kuitenkin, että se perustelulausumaehdotus, jonka ed. Luukkainen tekee, on välttämätöntä hyväksyä.

Ed. Rimmi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Totean ed. Aittoniemelle, että vähiten kehityneistä maista tuleva tuonti ei kyllä missään muodossa nyt eikä varmasti tulevaisuudessa-kaan tule uhkaamaan Suomen teollisuutta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi korkoa vastaavasta korotuksesta verotuksessa annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 20
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys on malliesimerkki hallituksen harjoittamasta poukkoilevasta veropolitiikasta. Vastikäänhan täällä tehtiin suuri verouudistus, jonka perusideana oli keventää yritysten verotusta Euroopan alhaisimmalle tasolle. Tähän pakettiin kuului se, että yritysten varauksia ja poisto-oikeuksia purettiin. Nyt tällä esityksellä taas mentäisiin takapakkia ja romutettaisiin tämä verouudistuksen periaate. Siis jo pelkästään verotuksen linjakkuudesta kiinni pitäminen antaisi aihetta vastustaa tätä esitystä.

Toiseksi, näistä esitetyistä lisäpoistoista hyötyisivät vain ne firmat, joilla muutenkin menee hyvin. Muiden yritysten kohdalla ongelmana eivät ole viime aikoina olleet liian pienet poistomahdollisuudet vaan pikemminkin se, että ne eivät ole pystyneet tekemään edes sallittuja poistoja, kiitos hallituksen harjoittaman yrityksiä kurjistaneen talouspolitiikan.

Kolmanneksi, kun tämä ehdotus koskee vain tuotannollisia investointeja eli lähinnä ns. savupiipputeollisuutta, verohelpotusten ulkopuolelle jäisivät kaikki työvaltaiset alat. Tässä työllisyys-tilanteessa ei ole mitään syytä säätää sellaista lakia, joka suosii vain pääomavaltaista vientiteollisuutta. Poisto-oikeuksien lisääminen hallituksen esityksen mukaisesti tuo yrityksille arviolta veroetua noin 800 miljoonan markan verran. Työllisyysnäkökulmasta olisi paljon järkevämpää alentaa työvaltaisten yritysten välillisiä työvoimakustannuksia samalla summalla.

Lisäksi rajaus nimenomaan tuotannollisiin investointeihin merkitsee myös yritysten alueellista syrjimistä, sillä esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ei juurikaan ole sellaisia yrityksiä, jotka saisivat kyseisen verohelpotuksen. Aluepolitiikkaa voidaan siis tehdä paitsi etuisuuksia myöntämällä myös niitä epäämällä, ja tähän yritysten sijainnin perusteella tapahtuvaan syrjintäänhan istuva hallitus on erikoistunut.

Arvoisa puhemies! Tämän asian jatkokäsittelyssä olen lain hylkäämisen kannalla.

Ed. Backman: Arvoisa puhemies! Samoin kuin ed. Luukkainen haluaisin todeta, että myös asiantuntijakuulemisessa yrittäjäjärjestöt itse suhtautuivat hyvin skeptisesti tämän lain säätämiseen. Ne eivät sinänsä vastustaneet sitä mutta totesivat, että menettelytapa on täysin väärä, mikäli tällä hetkellä haluttaisiin tehdä talouspoliittisesti oikeita toimenpiteitä. Vahvistukseksi tästä siteeraan Suomen Yrittäjien Keskusliiton lausuntoa:

”Uusien tuotannollisten investointien väliaikaisella korotetulla poistolla pyritään lisäämään investointeja lamakautena. Käytännössä kuitenkin korotettujen poistojen vaikutus jää varsin vähäiseksi ja kohdistuu hyvin harvoihin lähinnä vientiä harjoittaviin suuryrityksiin. Investointiedellytyksenä on, että yrityksen tuotteilla on kysyntää, kapasiteetti on täydessä käytössä ja yrityksellä on rahaa käytettävissä investointeihin. Suurelle enemmistölle suomalaisia yrityksiä nämä investointien perusedellytykset eivät tällä hetkellä täyty, jolloin väliaikaisesti korotetuista poistoista ei ole hyötyä valtaosalle yrityksistä. Lisäksi korotettujen poistojen ohjaavaa vaikutusta vähentää voimakkaasti pääomatulojen verouudistusten yhteydessä alennettu verokanta. Alemmasta verokannasta johtuen poistoista saatava hyöty on myös aiempaa vähäisempi.

Valtava työttömyys huomioon ottaen olisi ehdottomasti järkevämpää alentaa välillisiä työvoimakustannuksia yritysten työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi. Välillisten työvoimakustannusten alentaminen kohdistuisi kaikkiin yrityksiin ja lievittäisi tasapuolisesti myös suurissa vaikeuksissa kamppailevan pienen ja keskisuuren yritystoiminnan vaikeuksia. Poisto-oikeuksien väliaikainen korottaminen itse asiassa muuttaa jossain määrin työn ja pääoman hintasuhdetta pääoman hyväksi ja johtaa siten työvoiman korvaamiseen koneilla ja laitteilla.”

Tämä oli siis Suomen Yrittäjien Keskusliiton kanta. Hallitus on kuitenkin päätenyt esitykseen, josta hyödyn korjaavat vain ne yritykset, joilla on mahdollisuus järjestellä tilinpäätöstään siten, että siellä tarvitaan ylimääräisiä väliaikaisia poisto-oikeuksia. Saman asian vahvistaa Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto toteamalla omassa asiantuntijalausunnossaan: ”Korotetuista poistomahdollisuuksista on välitöntä hyötyä vain niille yrityksille, joilla on tarvetta tuloksentasausjärjestelyihin.”

Tältä osin siis kaikki järjestöt tunnustavat, kenelle hyöty tästä menee. Se menee niille, jotka eivät tässä tilanteessa suinkaan ole vaikeimmasa asemassa, eikä sellaisille yrityksille, joita yhteiskunnan tässä tilanteessa esimerkiksi työllisyysnäkökulmasta tulisi tukea.

Vielä asian vahvistamiseksi Pienteollisuuden Keskusliitto toteaa lausunnossaan seuraavaa: ”Käytännössä yritykset tulevat tekemään tappiollisia tilinpäätöksiä vielä vuosilta 1993—1994 ja vanhoja tappioita on käyttämättä.” Liitto jatkaa: ”Lamaoloissa ei yritysten ongelmana siten ole niinkään tuloksentasauskeinojen löytäminen kuin kannattavuuden lisääminen ja korkeiksi nousseiden pääomakulujen hallitseminen yhä pienenevistä katteista. Myös yritysverouudistukseen liittynyt alhainen yhteisöverokanta on heikentänyt etupainoitteisten kulukirjausten tehoa investointitoiminnan käynnistäjänä.”

Kuten ed. Luukkainen totesi ja siteeraamissani asiantuntijalausunnossa on todettu, esitys on itse asiassa täysin päinvastainen kuin se linjaus, joka otettiin pääomaverouudistuksen yhteydessä viime vuodenvaihteessa. Näin ollen siis hallituksen oma veropolitiikka on kääntynyt täsmälleen pääläelleen muutaman kuukauden kuluessa.

On myös huomattava tässä yhteydessä, että hallituspuolueitten piiristä on ryhdytty tekemään entistä enemmän esityksiä, joissa oltaisiin romuttamassa muutoinkin aivan viime kuukausina tehtyä verolainsäädäntöä. Tietääkseni esimerkiksi verojaoston puheenjohtaja ed. Kimmo Sasi on nyt opposition mukana ryhtynyt vaatimaan teollisuuden sähköveropalautuksen poistamista ja tällä tavalla turhan 500 miljoonan markan tuen antamista teollisuudelle.

Tässä esityksessä kysymys on 800 miljoonasta markasta. Kun kaikki olemme tietoisia, että tällä hetkellä valtiolla ei liiemmin ole ylimääräisiä varoja ohjata tukea elinkeinoelämälle eikä näin ollen liiemmin keinoja myöskään tukea työllistävää yritystoimintaa, niin 800 miljoonaa pitäisi käyttää toisella tavalla kuin tässä on esitetty. Parempi tapa olisi käyttää tuki välillisten työvoimakustannusten alentamiseen tai esimerkiksi korkotukijärjestelmiin niille yrityksille, jotka alenevasta korkotasosta huolimatta kamppailevat tänäkin päivänä nimenomaan pääomakustannusten kanssa.

Tässä mielessä en ymmärrä sitä logiikkaa, että lähdetään tukemaan nimenomaan niitä yrityksiä, joilla jo muutoinkin menee hyvin. On nimittäin todettava, että kun tarkoituksena on kannustaa investointeja, niin nämä yritykset tulisi-

vat tekemään joka tapauksessa investoinnit, ja nyt tässä annetaan siis ylimääräinen verohelpotus näille. Jos sen sijaan tavoitteena on se, minkä hallitus itsekin toteaa, että pyritään auttamaan velkaantuneita yrityksiä tai parantamaan työllisyyttä, niin näihin ongelmiin tämä esitys ei juurikaan kajoa, päinvastoin.

Kun käsittelyn yhteydessä on erikseen vielä puututtu lain tekniseen sisältöön, on syytä todeta, että raja-alue koskemaan pelkästään tuotannollista toimintaa ja siinä käytettäviä koneita ja laitteita ja rakennuksia on uusi raja-alue, joka tulee tuottamaan ongelmia. Se tulee aiheuttamaan verohallinnolle lisää työtä tilanteessa, jossa verohallinto on muutenkin aivan riittävästi erilaisten ongelmien, hallituksen tai hallituspuolueiden eduskuntaryhmien pääomaverouudistuksen yhteydessä aiheuttamien ongelmien, parissa. Sen lisäksi laki tulee varmasti aiheuttamaan uusia oikeustapauksia, koska tämä käsitteistö ei ole yksiselitteinen.

Toisaalta eräs ongelma tässä on se, että lain-sääädäntö ei rajaa poisto-oikeuksien ulkopuolelle ulkomaille tapahtuvia investointeja, mikäli ne vain ovat niin sanotusti verovelvollisen omassa käytössä. Eli Suomi tällä tavoin tukee ulkomaille tapahtuvia investointeja. Käsittääkseni tällöin ei kysymyksessä voi olla kotimaisen työllisyyden parantaminen.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella tulen esittämään kolmannessa käsittelyssä lain hylkäämistä. Toivon samalla, että hallitus vihdoin viimein ryhtyisi veroasioissa löytämään yhte-näistä linjaa ja löytäisi sellaisen linjan, jota se pystyisi noudattamaan edes muutaman kuukau-den, ettei tarvitse tehdä tällaisia edestakaisia käännoiksi, koska sekä yritystoiminnan osalta että koko talouspolitiikan uskottavuuden kan-nalta edestakaisin poikkoileminen ei lupaa hy-vää.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kahdessakin edellisessä puheenvuorossa on kritisoitu sitä, että esitykses-tä hyötyvät ne yritykset, joilla muutenkin menee hyvin, niin täytyy todeta, että yleensä investoin-teja pystyvät tekemään ainoastaan sellaiset yri-tykset, joilla kohtuullisen hyvin menee. Lakiesi-tyksellähän ei ole tarkoitus sinänsä tukea yrityk-siä, vaan lähinnä käynnistää investointeja. Sel-laisia investointeja, joita yrityksillä on suunnit-teilla, pyritään tämän avulla aikaistamaan, jotta saataisiin työllisyyttä parantavia vaikutuksia.

Ed. Backman kiinnitti huomiota siihen, että

parempi tulos saataisiin aikaiseksi, kun panos-tettaisiin tämäkin raha-erä välillisten työvoima-kustannusten alentamiseen. Varmasti on syytä paneutua tähän kysymykseen, mutta nämähän eivät sinänsä ole mitenkään toistensa vaihtoehto-ja, koska poistojen kohdallahan on kyse lähin-nä vain jaksotuksesta, mutta välillisten työvoi-makustannusten alentaminen on täysin erilaista rahoitusta vaativa tekijä.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ahon hallitus on pitänyt huolen siitä, että sellaisia yrityksiä, joilla menee hyvin, on nykyään erittäin vähän. Eli tämä etu todellakin keskittyisi siis vain muutamille yrityksille, lähinnä suurelle vientiteollisuudelle. Vienti-teollisuuden kilpailukykyä on viime aikoina tu-ettu roimasti muutoinkin devalvaation avulla ja devalvoitumisen kautta. Siitä huolimatta vienti-teollisuus on vähentänyt työvoimaansa jatkuvasti, eli mitä enemmän vientiteollisuudelle syyde-tään tukea, sitä vähemmän vientiteollisuus työl-listää. Elikkä työllistämismielessä ainakaan tästä laista ei ole mitään hyötyä.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on syytä pari välittävää näkökantaa tuoda esille. Kyllähän tämän tyyppi-siä investointeja tukevia verohelpotuksia on käytetty sekä Suomessa että ulkomailla. Tämän kaltaisessa vaikeassa työllisyystilanteessa se si-nänsä on hyvinkin perusteltavissa.

Mutta kuten tässä on keskustelussa todettu, niin paljon tehokkaammin työllistämistä olisi edistänyt esimerkiksi työvoimakustannusten alentaminen. Jos katsotaan myös kansainvälisiä esimerkkejä, niin yleensä näin tällaiset poikkeuk-sellisen isot verohuojennukset ja verohyödyt ovat tarkkaan ja työllisyysperustein että alueellisesti kohd-astettuja. Tässä ei ole lain-kaan siitä kysymys, vaan nimenomaan mahdol-listetaan jopa ulkomaille sijoitettavien investoin-tien tukeminen eli jopa heikennetään suomalaista työllisyyttä.

Ehkä ainoa positiivinen puoli tässä on se, että jos yritys käyttää nämä ylimääräiset poistot tänä ja tulevana vuonna verokannan ollessa alhainen, niin seuraavan eduskunnan aikana verokannan tultua nostetuksi se ei pääse käyttämään näitä poisto-oikeuksia. Yhteiskunnan saama verohyö-ty kokonaisuutena kasvaa.

Ed. A p u k k a : Arvoisa puhemies! Sinänsä oli hyvin mielenkiintoista kuulla, kun ed. Lin-

nainmaan mielestä ei haittaa mitään, jos tällä tavalla suunnattu tuki suuntautuukin vain hyvin menestyville yrityksille. Kyllä me ainakin vasemmistoliitossa olemme sitä mieltä, että nykyisessä tilanteessa meillä pitäisi kyllä kantaa enemmän huolta niistä yrityksistä, jotka eivät menesty hyvin ja jotka olisivat monella tapaa tuen tarpeessa.

Arvoisa puhemies! Pariissa edellä käytetyssä puheenvuorossa tuli aika lailla olennainen tästä asiasta sanottua, nimittäin edustajien Backman ja Luukkainen puheenvuoroissa. Ainoastaan ed. Luukkaisen puheenvuorossa oli yksi kohta, mihinkä en ihan tällä syönnillä halua yhtyä, kun hän epäili tämän lain aluepoliittista nurinkurisuutta. Hän ymmärsi tämän aluepoliittisen nurinkurisuuden sillä tavalla, että lain tuen ulkopuolelle jäisi nimenomaan pääkaupunkiseutu. Muilta osin yhdyin kyllä ed. Luukkaisenkin sanomaan, mutta tämä oli mielestäni vähän käsitämättömämpi puoli hänen puheenvuorossaan.

Me myöskin vasemmistoliitossa olemme sitä mieltä, että tämän kaltaisen tuen antaminen yrityksille on harakoille ampumista, vähien käytettävissä olevien markkojen tuhlaamista. On harvinaista, että voin pitkälle yhtyä yrittäjäjärjestöjen lausuntoihin tässä asiassa niin kuin ed. Backmanin. Kyllä meidänkin mielestämme on kummallista, että ei ole kovin monta kuukautta aikaa siitä, kun me täällä uudistimme kovalla tohinalla pääomaverotusta, ja siinä yhteydessä tehtiin aivan toisen suuntaisia päätöksiä, kuin mihin nyt muutaman kuukausi tuon veropaketin hyväksymisen jälkeen ollaan menossa.

Oli aika kuvaavaa, että tämän asian jaostokäsittelyn yhteydessä oikeastaan mitkään asiantuntijat eivät olleet innostuneita tämän asian suhteen. Vaikka puhutaan sentään lähes miljardin markan tuesta, niin innostuneita vastaanottajia ei ollut kovinkaan paljon. Yleensä kaikki suhtautuivat sillä tapaa, että kyllähän tämä tulla voi, mutta ei tästä oikeastaan mitään hyötyä ole. Se on aika kummallista kuultavaa, kun sentään puhutaan 800 miljoonan markan tuesta.

Mielestäni ed. Backmanin lainaamassa Yrittäjien Keskusliiton lausunnossa oli muutama olennainen kohta, joihin meidänkin vasemmistoliitossa on hyvin helppo yhtyä.

Ensimmäinen kohta oli juuri se, että tällä tavalla suunnattuna tämä tuki kohdistuu kovin harvoihin. Sitä eivät voi käyttää muut kuin nimenomaan suuret yritykset, lähinnä vientiä harrastavat suuret yritykset, joilla ei tällä hetkellä kaikkein huonoimmin mene. Tämä on meidän

mielestämme yksi tämän koko asian kaikkein suurimpia epäkohtia.

Toinen merkittävä asia on se, että investointien edellytyksenä on, että yrityksen tuotteilla on kysyntää ja kapasiteetti on täydessä käytössä. Tämä aivan samalla lailla tarkoittaa sitä, että vain hyvin menestyvät yritykset, joilla todella on kaikki kapasiteetti käytössä, voivat tästä nauttia, juuri sellaiset yritykset, jotka eivät välttämättä minkään tuen tarpeessa ole.

Kolmas merkittävä kohta oli juuri se, että poisto-oikeuksien väliaikainen korottaminen itse asiassa muuttaa jossain määrin työn ja pääoman hintasuhdetta pääoman hyväksi ja johtaa siten työvoiman korvaamiseen koneilla ja laitteilla. Elikkä vaikka tällä lailla olisi hyvä tarkoituskin edesauttaa työllistäviä investointeja, niin tämä kuitenkin tavallaan toimii myös päinvastoin, ja se ei tietystikään ole hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tulee olemaan lain hylkäämisen kannalla. Meidän mielestämme näin merkittävää panosta rajallisten resurssien aikana ei pidä kohdentaa tällä tavalla täysin väärin, vaan olemme tässä asiassa täsmälleen samaa mieltä kuin yrittäjäjärjestökin, että tämänkin vertainen tuki kalahtaisi paljon paremmin, jos se suunnattaisiin nimenomaan välillisiin työvoimakustannuksiin ja niiden alentamiseen eikä niin kuin tässä laissa ollaan tekemässä.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Apukalle aluepoliittista syrjintää käsittelevään kysymykseen. Puheenvuorossani totesin, että esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ei juurikaan ole sellaisia yrityksiä, jotka tästä voisivat hyötyä. Totta kai tämä koskee muitakin alueita Suomessa, eli siis kaikki ne seudut, joilla ei ole ns. savupiipputeollisuutta, eivät voisi hyötyä tästä laista lainkaan.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä puuttuisin ed. Apukan puheen siihen kohtaan, jossa hän sanoi, että huonosti menestyviä yrityksiä pitää auttaa. Kiinnittäisin huomiota siihen, että teollisuuspolitiikka ei voi olla mitään sosiaalipolitiikkaa. (Ed. Laakson välihuuto) — Kyllä, aivan oikein! Se onkin virheellistä siinä.

Ne yritykset, jotka ovat menestyneet huonosti, useimmin tulevat myös jatkossa menestymään huonosti. Niihin uhratut rahat ovat samanlaista kuin veden kaataminen kaivoon. Sen sijaan sel-

laiset yritykset, jotka ovat toistaiseksi menestyneet hyvin, tulevat ilmeisesti tulevaisuudessakin menestymään hyvin ja niiden hyöty koituu koko kansantalouden eduksi vaihteittain. Minusta tässä on poikkeuksia mutta tämä on yleinen periaate, joka toimii siten, että se on koko kansantalouden kannalta hyvä.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Apukka kritisoi sitä, että esityksellä ei kanneta huolta niistä yrityksistä, joilla ei mene hyvin. Näinhän voi sanoa, että onkin. Tällaisia yrityksiä on monella tavalla tuettu, joskin yhdyen ed. Paloheimon ajatuksiin hyvin pitkälti siinä, mitä yleensä yritysten tukemisesta voi sanoa. Tässä ei kuitenkaan ole kyse tuen antamisesta yrityksille vaan lähinnä kannetaan huolta työllistämisestä eli pyritään käynnistämään investointeja ja sitä kautta saamaan työllisyyttä lisää. Yrittäjäjärjestöjen lausunnot olivat tehon suhteen epäileväisiä. Kuitenkin kaikki totesivat, että ne suhtautuvat tähän positiivisesti eli tälläkin tavalla kannattaa yrittää.

Kun on kritisoitu myös verouudistusta ja sitä, että tämä ikään kuin lyö korvalle juuri toteutettua verouudistusta, näin voi varmasti sanoa. Mutta toisaalta verouudistushan tehtiin suurena linjaratkaisuna ja tämä esitys, joka nyt käsitellyssä, on lähinnä nähtävissä lyhytaikaiseksi suhdannepoliittiseksi toimenpiteeksi.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti haluan sekä ed. Paloheimon että ed. Linnainmaan puheenvuoroon vastata: Kai he tietävät, että suurimmalla osalla Suomen pk-yrityksistä ei tänä päivänä mene kovin hyvin. Jos minä puheenvuorossani tarkoitin sitä, että näitä yrityksiä pitäisi tukea mm. välillisiä työvoimakustannuksia alentamalla, en aivan ymmärrä esimerkiksi ed. Paloheimon kantaa. Tarkoittiko hän sitä, että mitään yritystä, jolla ei mene hyvin, ei kannata tukea, eli tarkoitiko tämä sitä, että suunnilleen lähes mitään pk-yrityksiä tänä päivänä ei kannata tukea Suomessa?

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen itsekin logiikkaa, joka esityksessä on. Jotenkin ed. Linnainmaan puheenvuorosta olin ymmärtävinäni, että nimenomaan muita yrityksiä olisi jo tuettu muilla toimenpiteillä ja nyt nimenomaan hyvin menestyviä vientiyrityksiä täytyisi tukea, kun ne eivät ole saaneet vielä riittävästi tukea. Ne ovat saa-

neet devalvaation ja kellutus päätöksen seurauksena erittäin merkittävän tuen, joka ei ole kohdistunut kotimarkkinateollisuudelle. Ne ovat saaneet esimerkiksi äsken toteamani sähköveron palautuksen muodossa 500 miljoonaa markkaa tukea, ja nyt taas menisi 800 miljoonaa lisää. Mielestäni se yritysryhmä, joka ei ole vielä saanut yhteiskunnan tukea riittävästi, on nimenomaan kotimarkkinateollisuus ja erityisesti pieni ja keskiuuri teollisuus.

Tältä osin en ymmärrä sitä lähtökohtaa, että ne yritykset, jotka nykyisessä taloudellisessa tilanteessa laman aikana olisivat väliaikaisesti esimerkiksi ns. huonossa tilanteessa eli tilanteessa, jossa niillä ei ole tarvetta sellaisiin tuloksentasausjärjestelyihin, joita nyt peräänkuulutetaan, eivät tarvitsisi ollenkaan yhteiskunnan tukea. Mielestäni tämä näkemys on jotenkin outo. Nimenomaan sieltä voidaan löytää niitä ratkaisuja, joilla työllistetään ihmisiä. Se tuki, jota nyt annetaan, uskallan väittää, ei tule työllistämään kovinkaan paljon vaan päinvastoin, kuten asian tuntijatkin ovat todenneet jaostossa, se saattaa lisätä nimenomaan koneiden käyttöä tai viedä työpaikkoja jopa ulkomaille.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Linnainmaalle, joka korosti lain työllisyysvaikutuksia. Toistan uudelleen sen, että ne firmat, jotka tästä laista hyötyvät, eivät työllistä. Kuten on nähty, vientiteollisuudessa työpaikat ovat jatkuvasti pudonneet, vaikka vientiteollisuutta on subventoitu melkoisesti. Vientiteollisuuden kilpailukyky on parannettu huomattavasti.

Toiseksi verouudistuskysymyksestä. Ed. Linnainmaa korosti, että verouudistus tehtiin hallituksen linjaratkaisuna. Voisi olettaa ja kuvitella, että hallituksen linjaus kestäisi edes kahta kuukautta kauemmin.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä toistan ed. Apukalle sen, minkä sanoin jo edellisessä vastauspuheenvuorossani, että poikkeuksia varmasti on, mutta yleinen sääntö on se, että niillä, joilla on mennyt huonosti, tulevaisuudessakin tulee menemään huonosti, ja niillä, joilla menee hyvin, tulevaisuudessakin menee hyvin. Jälkimmäisten tuotto koko kansantaloudelle on huomattavasti merkittävämpi kuin edellisten. Tämä ei siis ole yleinen sääntö, jota aina pitäisi noudattaa, vaan sääntö, joka on ainoastaan melko tavallinen.

Ed. Apukka, tämä on hirveän paljon monimutkaisempi asia. Siinä pitäisi tarkastella koko yrityksen historiaa ja tulevaisuuden näkymiä, ennen kuin voidaan päättää siitä, mitä yritystä kulloinkin pitäisi tukea ja mitä ei. Yritysten kesken toimii melko darwinistinen kilpailu, eikä siinä pidä ryhtyä sosiaalipoliittisiin keinoihin ainoina poliittisina keinoina.

Ed. L i n n a i n m a a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Missään lakiesityksessä ei sanota, että se on tarkoitettu vain ja ainoastaan vientiyrityksiin kohdistuvaksi esitykseksi. Kun on korostettu paljon pienyrityksiä ja niiden tuen tarvetta, olen aivan samaa mieltä siitä, että elinkelpoiset pienyritykset on autettava laman yli. Näin on hallitus erittäin monen esityksensä avulla tehnytkin eli antanut tukea. On kuitenkin todettava, että kyllähän päämäärän tulee olla se, että maassa talous ja myös lainsäädäntö on sillä mallilla, että yritykset eivät tällaista tukikeppiä tarvitsisi.

Ed. S-L. Anttila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa puhemies! On hyvä, että tästä lakiesityksestä käydään keskustelua. Itsekin muutamalla ajatuksella kommentoin keskustelua ja sitä, mitä tämän lisäksi tarvitaan talouspolitiikassa ja yritystoiminnan elvyttämisessä. Tämän esityksen synty sanat lausuttiin luullakseni pankkitukikeskustelun yhteydessä, jolloin elvytyksestä kovasti puhuttiin. Tämä on tietynlaista täsmäelvytystä, jota Suomessa nimenomaan tarvitaan.

Kun puhutaan tuotannollista toiminnasta ja viennistä, täytyy muistaa, että 80-luvulla suomalaisen viennin sekä tuotannollisen toiminnan pohja rapautui erittäin valitettavalla tavalla. Silloin 80-lopulla viennin osuushan oli kansantuotteesta vain 18 prosenttia. Samaten teollinen pohja rapautui, ja kaikki näkivät, että kaikki tämä hyvä, joka meillä on, ei kestä näin pienen vientipohjan avulla ja sillä tuotannollisella kapasiteetilla.

Meidän on siis Suomessa, koska me olemme ulkoisessa epätasapainossa, aivan välttämättä saatava vientiä edistettyä. Ei se auta, vaikka me, ed. Aittoniemi, tekisimme niin kuin Venäjällä, että kolmessa vuorossa setelikoneilla Suomessa rahaa painettaisiin. Emme me voi selvittää muuta kuin omalla suomalaisella tuotannollisella työ-

lä, myymällä sitä ulkomaille. Tämä linja on ainoa mahdollinen, ja tätä linjaa nyt menestyksellisesti Suomessa edetään.

Totean vielä yleisesti, että totta kai Suomessa tarvitaan välttämättä työllistämiskynnyksen alentamista nimenomaan välillisten työvoimakustannusten alentamisella. Ongelma vain on se, että yrittäjät ovat menossa lakkoon. He eivät enää pysty maksamaan. On paljon yrittäjiä, jotka eivät pysty maksamaan näitä kustannuksia. Toisaalta SAK käynnistää vastatoimia, joilla estetään kaikki mahdollinen tässä tilanteessa työvoimakustannusten alentamiseksi, mikäli olen oikein ymmärtänyt. Tämähän on kestävä tilanne. Silloin tietysti eduskunnalla ja hallituksella on velvollisuus tehdä jotakin, jotta työllisyyttä voidaan parantaa.

Nimenomaan tähän esitykseen mennäkseni kysymys on siitä, niin kuin esityksessä on todettu, että taloudellisen toimeliaisuuden edistämiseksi ryhdytään investointeja kannustaviin ja työllisyyttä parantaviin toimiin ja on päätetty kannustaa uusia tuotannollisia investointeja hankintamenoista tehtävien enimmäispoistojen korottamisella, itse asiassa niiden kahdenkertaisemisella. Ehdotuksen mukaanhan kysymys on vain vuodesta 1993—1994, jolloin käyttöön otetun tehtaan tai työpajan hankintamenoista saadaan säännönmukaisiin poistoihin verrattuna tehdä kaksinkertainen poisto enintään kahtena verovuonna. Sama koskee myös koneita ja laitteita, joiden poistoprosentti voi siis nousta 30:stä 60 prosenttiin. (Ed. Aittoniemi: Mitä se täsmäelvytys on?)

Sellaisille yrityksille Suomessa — ed. Aittoniemi, tulen tähän juuri — jotka ovat kriittisessä tilinpäätöstilanteessa, ja niitä ovat nimenomaan uskoakseni vientiyritykset ja monet tuotannollisetkin yritykset, on edullista toki nyt aikaistaa investointeja ja sillä tavalla vauhdittaa tuotannollista toimintaa ja myös sillä tavalla parantaa työllisyyttä. Nyt kannattaa muistaa, että meillä on ollut kolme tällaista veronhuojennuslakia aikoinaan menneinä vuosina ja niiden teho on ollut varsin hyvä. Nyt meillä verokanta on pudonnut 25:een ja on selvää, että veroetu, joka nyt saadaan, ei enää ole niin hyvä kuin menneinä vuosina. Toisaalta eivät myöskään valtion menetykset ole niin suuret, koska verokanta on pienempi, jos ajattelemme menetyksiä tehtyjä investointeja kohden verotuksen osalta.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että vaikka tämä on voimassa kahtena vuonna, tappiontasolain perustella tietysti tätä voidaan siirtää

etteenpäin ja sillä tavalla verotusvaikutukset ulottuvat vielä ensi vuosituhannellekin. Näin ollen myös sellaiset yritykset, jotka eivät ole kriittisessä tilinpäätöstilanteessa, voivat tätä tappiontasauslain perusteella hyödyntää ja nyt aikaistaa investointejaan.

Verojaostossa, kun asiasta keskusteltiin, esille nousi mielestäni kaksi harkinnan arvoista asiaa. Toinen oli energiainvestoinnit kotimaisen energian tuotantoon, se olisiko voitu niitä edesauttaa myöskin laajentamalla lain alaa niihin, ja toinen eli ympäristöinvestoinnit. Tässä yhteydessä ei lakiin tehty muutoksia, mutta näkisin, että mikäli tällaista lainsäädäntöä jatkossa tehdään, varmasti kotimainen energiatuotanto olisi nimenomaan työllisyysmielessä tärkeää ottaa huomioon, ja myös tietysti ympäristöinvestoinnit ovat jatkuvasti meillä tärkeitä.

Vielä kiinnitän huomiota siihen, että mitä tulee valtion verotulojen menetyksiin, tässähän on kysymys siitä, että poistoja aikaistetaan. Siis lopullista menetystä ei tässä mielessä tapahdu, vaan nämä menot, joita yrityksen verotuksen muutoksella on aikaistettu, tuloutuvat aikanaan pienevien poistojen muodossa pääsääntöisesti.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tulen siihen, miten tämä esitys olisi osana meidän talouspoliittista tilännettämme, työllisyystilannetta ja elvytystä. Tämähän on varsin pieni kokonaisuus, sinällään ihan tärkeä ja oikean suuntainen. Tätä tarvitaan. Nyt meillä on tulossa arvonnalisäverouudistus, joka myös tuo nimenomaan vientiteollisuudelle mittavan hyödyn. (Ed. Laine: Ja maa-han työttömyyttä!) — Osittain se vaikuttaa myös sillä tavalla, että eräille työvaltaisille aloille se tuo työttömyyspaineita ja kunnalliselle sektorille, kuten tiedämme. Toisaalta me tiedämme myös, että viennin pohjaahan on välttämättä edistettävä, koska kansantalous on ollut lukossa, epätasapainossa. Meidän on saatava vaihtotase tasapainoon. Tästä varmasti olemme yhtä mieltä. Tämä on oikea linja. Tästä näkyy, ed. Laine, meidänkin kotiseudullamme mahtavia tuloksia, kun Masa-Yards sai 5,5 miljardin laiva-kaupan ja lisää on luvassa. Se on juuri tämän politiikan seurausta. Tietysti vaikuttaa varmasti ylivahvan markan arvon tuleminen alas, ehkä liikaakin, mutta se on juuri tätä vientivetoista kasvua, mitä me haemme ja mitä me tarvitsemme. Eikö niin? (Ed. Laine: Kyllä!) Tästä voimme olla yhtä mieltä.

Mutta ottaen huomioon tämän tilanteen, arvonnalisäverouudistuksen mukaantulon ja välillisten työvoimakustannusten erittäin voimakkaan

nousun me tarvitsemme aivan välttämättä nyt välillisissä työvoimakustannuksissa helpotusta työvaltaisen yritystoiminnan osalta. Silloin, jos rehellisiä ollaan, meidän täytyy voida ensinnäkin puuttua näiden menojen lähteisiin, nähdä myös eläkekysymys sillä tavalla, mikä on se realistinen taso, millä me voimme suurelle ikäluokalle, jota itsekkin edustan, eläketason turvata, nähdä myös ne epäkohdat, mitä on työttömyysturvajärjestelmässä. Siellä voidaan järkeviäkkin säästöjä tehdä ja sillä tavalla, että työllisyyttä edistetään.

Sitten on meidän nähtävä, että perintäperusteisiin on puututtava liittyen tähänkin lakiesitykseen sillä tavalla, että esimerkiksi miljoonan palkkasummasta työttömyysvakuutusmaksu, niin kuin yrittäjäjärjestöt esittävät, olisi vain puolet, jolloin palattaisiin porrastukseen, mikä aikanaan oli sosiaaliturvamaksun osalta Suomessa. Porrastuksen suuntaan on edettävä.

Toinen seikka on se, voidaanko välillisiä työvoimakustannuksia perä liikevaihtoveroluontoisesti nykyistä enemmän. Meillähan prosenttiyksikkö tällä hetkellä peritään liikevaihtoveron yhteydessä ja tilitetään Kansaneläkelaitokselle, niin kuin me tiedämme. On myös mentävä perintäperusteiden muuttamiseen liikevaihtoveroluontoisesti, jolloin tuonti ja robotit osallistuvat sosiaaliturvan kantoon nykyistä paremmin.

Kolmas asia on se, voidaanko puuttua siihen suhteeseen, että valtio maksaa melkein puolet ja työnantajat melkein puolet sekä työntekijät 5,5 prosenttia. Sekin olisi työmarkkinajärjestöjen neuvoteltava asia. Siis on edettävä monta tietä hyvin nopeasti, jotta voidaan päästä työllisyyttä helpottamaan ja nimenomaan työllistämiskynnystä Suomessa alentamaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys mielestäni on varsin perusteltu. Se elvyttää tuotannollisten yritysten investointitoimintaa, vauhdittaa juuri nyt. Se nopeuttaa niitä ja mielestäni myös vauhdittaa teollista toimintaa ja vientitoimintaa. Mutta aivan välttämättä me tarvitsemme nyt tähänkin esitykseen liittyen ja arvonnalisäverouudistukseen liittyen hyvin nopeita toimia, joilla voidaan välillisiä työvoimakustannuksia porrastaa ja helpottaa ja siten työllistämiskynnystä alentaa.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun kuuntelin ed. Ala-Nissilän puheenvuoroa, niin ei kyllä selvinnyt juuri mitään. Onko se oikein, että meillä 80-luvun loppupuolella tosiaankin ulkomaankaupan

osuus kansantulosta oli 20 prosenttia? Nyt se on selvästi enemmän. Siitä huolimatta ulkomaankauppa absoluuttisena markkamääränä ei ole kasvanut niistä päivistä, (Välihuuto) päinvastoin kaikkialla muualla on romahtanut. Kun ed. Ala-Nissilä sanoi, että tämä on oikea suunta, herää kysymys, mitähän ed. Ala-Nissilä tässä tarkoittaa.

Minä hyväksyn sellaisen ajattelutavan, että kotimarkkinateollisuus kulutuskysynnän ylhäällä pitämisen kautta saadaan pyörimään ja niissä oloissa ulkomaankaupan osuus kasvaa. Se on oikea kehityslinja. Mutta sellainen ei voi olla oikein, että syvän työttömyyden ja aivan yliheikon markan arvon kustannuksella tuijotamme itsemme sokeiksi pelkkiin suuriin ulkomaankaupan lukuihin. Ei tämä Suomen kansantaloutta nosta.

Ed. Ala-Nissilä kyllä totesi, että hallituksen olisi nyt tehtävä jotakin, jotta työllisyyttä voitaisiin parantaa. Tästä olen yhtä mieltä. Mutta mitä pitäisi sitten tehdä, se jäi kokonaan sivuseikaksi.

Tämä kaksijakoisuus ja eräänlainen otteettomuus käytännön toimista, jota hallitus potee, tuli hyvin selvästi esille ed. Ala-Nissilän puheenvuorosta.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski aivan hyvin tietää, että 80-luvulla, vuonna 1988, meillä alkoi kansantalouden voimakas velkaantuminen. Meillä viennin osuus putosi 18 prosenttiin, katastrofaalisen alas, ja sen takia me olemme nyt erityisissä vaikeuksissa. Meidän velkaantumismme on nyt juuri meidän vientituloihimme nähden eräs maailman korkeimpia. Jos olemme rehellisiä, me emme selviä tästä ulkoisesta epätasapainotilanteesta muutoin kuin lisäämällä suomalaisen viennin osuutta, suomalaisen työn osuutta. Emme pärjää sillä, vaikka setelikoneet kuinka täällä Suomessa pyörisivät, se ei meitä tässä ulkoisessa epätasapainotilanteessa todellakaan auta.

Mitä tulee esimerkiksi viime vuoden vientilukuihin, en tiedä, onko Suomessa ollut näin suuria vientilukuja koskaan ennen. Vielä pyydän ottamaan huomioon myös sen, että idänkauppa on meillä romahtanut. Se on jouduttu nyt korvaamaan ja tässä mielessä viennin osuutta on saatu voimakkaasti eteenpäin. Viitataan juuri näihin aivan viimeaikaisiin suuriin vientikauppoihin, mitä meillä on aikaansaatu. Tämä on se tie, joka meidän täytyy Suomessa

kuntoon laittaa ensinnä ja sitten samalla ja nyt aivan lähiaikoina tehtävillä päätöksillä alentaa työllistämiskynnystä ja saada työllisyys kuntoon. Mutta ulkoinen epätasapaino on sellainen asia, että se ei korjaannu millään tempulla, vaan suomalaisen työn ja tuotannon viennillä muualle.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelen ed. Ala-Nissilän ajatuksia tästä lakiesityksestä, tulen kyllä entistä vakuuttuneemmaksi, että tämä ei ole hyväksymisen kannalta mikään erikoisen hyvä esitys. Kun täällä on puhuttu, että tällä parannettaisiin työllisyyttä, niin tämä ei välttämättä pidä paikaansa. Tässä yritykset laitetaan eriarvoiseen asemaan.

Ensinnäkään Suomen selkärangalla, pk-yrityksillä, ei ole mitään tekemistä tämän lain kannalta. Kun esityksessä esimerkiksi sanotaan, että koneista ja laitteista tehtävien korotettujen poistojen edellytyksenä olisi, että kone tai laite on uusi, tänä lama-aikana käytännössä tapahtuu niin, etteivät ainakaan pienet ja keskisuuret yritykset välttämättä pysty ostamaan uusia laitteita. Siinäkin mielessä nämä yritykset jäävät sivuun.

Jatkuvasti tuijotetaan siihen, että meidän pitää kaikki voimavaramme panna vientiteollisuuteen. Näin pitää tietysti myös tehdä, mutta jos me haluaisimme pienille yrityksille tukea, niin se oli mielestäni hyvä esitys, jota viime perjantaina esiteltiin, valtion vakauttamislaki, jossa lainoja jäädytetään useammaksi vuodeksi, ja myös korkotukeen pitäisi entistä enemmän paneutua. Mikä tärkeintä, nyt pitäisi tehdä päätöksiä välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi. Sitä ainakin pienet ja keskisuuret yrittäjät toivovat.

Toivonkin, että myös ed. Ala-Nissilä vappupuheessaan puhuisi näistä ja viestittäisi omalle eduskuntaryhmälleen ja ministereilleen, että jotta pitäisi tehdä. Suurista puheista ei ole mihinkään!

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Ala-Nissilä pitää usein hyvin järkeviä puheita. Nyt hän on ollut poissa tolaltaan. Ehkä se johtuu siitä, että hän alkoi huudella minulle tänne saliin ja suistui tosiaan väärille raiteille eikä hän löytänyt ollenkaan sitä alkuperäistä linjaa, mistä hänen piti puhua.

Mutta vastauksena teidän väitteisiinne sanon sen, että Esko Ahon hallitus soutaa yhdellä

airolla, vetelee vientimelalla, ja vene pyörii ympärää. Vaikka meidän vientimme kehittyisi kuinka suopeasti, niin 500 000 ihmisen työttömyys, kun vielä työttömät ovat lähiaikana kaikki peruspäivärahalla, karkaa koko ajan lisääntyvällä laukalla pois alta, ja tämä on se ongelma, joka johtaa meidät tuhoon. Se merkitsee sitä, että järjestämättömät luotot pankeissa lisääntyvät, koska ihmiset, jotka ovat tähän asti maksaneet korkojaan, jopa lyhennyksiään, ansiosidonnaisilla päivärahoilla, joutuvat luopumaan tästä toiminnasta ja tulevaisuudessa joudutaan jälleen luottotappioita pankeille korvaamaan kymmenien miljardien markkojen edestä. Tämä on kiihtyvä kehitys, jota ei vienti pysty korvaamaan.

Me sorrumme kotimarkkinoiden tilanteeseen, ja sillä puolella mitään muuta mahdollisuutta en näe kuin keinotekoisesti lisätä kansalaisten ostovoimaa setelirahoituksen kautta. Se ei ole ratkaisu, mutta se on keino, jolla selvittää viimeisessä vaikeimmassa tilanteessa liikkeelle ja jolla saadaan kysynnän, tuotannon, työn ja ostovoiman ympyrä liikkeelle, mikä on välttämätöntä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset alusrekisterilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 24
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus äitiysavustuslaiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 27
Toivomusaloitteet n:ot 1281 ja 1409/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että nykyinen äitiysavustuslaki korvataan uudella lailla. Tämän uuden lain pääsisältö on kahtiajakoinen: toisaalta pitäydytään suurin piirtein vanhan lain sisällössä, mutta tehdään hallinnollinen muutos eli toimeenpano siirretään Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi. Toinen suurempi muutos, joka tässä yhteydessä tehdään, on äitiysavustuksen saamiseksi edellytetyn raskausajan lyhentäminen nykyisestä 180 päivästä 154 päivään.

Valiokunta on pitänyt tätä hallinnollista järjestelyä tarkoituksenmukaisena ja myös äitiysavustuksen saamiseksi edellytettävän raskausajan lyhentämistä tarkoituksenmukaisena. Jälkimmäinen muutos perustuu pitkälti siihen, että yhä pienemmät sikiöt voivat ennenaikaisen synnytyksen jälkeen säilyä hengissä ja on mahdollista, että syntyy sellainen epätarkoituksenmukainen tilanne, että pieni vauva jää henkiin eikä hänen äitinsä kuitenkaan ole oikeutettu äitiysavustukseen.

Muutos pitää kuitenkin sisällään sen, että myös näitä surullisia perhetapahtumia äitiysavustukseen oikeutettujen äitien kohdallakin tapahtuu. Tästä syystä tämän järjestelmän tulisi olla joustava eli niin tahtoessaan äidillä tulisi olla oikeus vaihtaa avustuspakkaus rahaetuudeksi, mitä valiokunta mietinnössään suosittaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt joitain muutoksia tähän hallituksen esitykseen. Näistä ensimmäinen on se, että lain 1 §:ään on soveltamisalan lisäksi sisällytetty tarkoitus ja tämän muutoksen myötä äitiysavustuksen tarkoitus on siis täsmennetty äidin ja lapsen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös tämän lain 9 §:ään on tehty muutos. Tämän myötä avustukseen oikeutetun pyynnöstä avustus voidaan siis maksaa muullakin tavalla pankkitilille.

Arvoisa puhemies! Tässä kirjauksessa, joka on edustajille jaettu, on kuitenkin pieni virhe. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä 9 §:n 1 momentin jälkimmäisestä virkkeestä poistettiin sivulause eli lause: ”- jos tilille maksaminen ei ole mahdollista.” Jostain syystä tätä poistoa ei ole kirjattu tähän meille jaettuun versioon. Olen pyytänyt, että virkatyönä tämä esitys täsmennettäisiin siihen muotoon, missä se on hyväksytty

sosiaali- ja terveystalokunnassa. Täsmennetty versio tullaan jakamaan eduskunnalle tämän lain toisen käsittelyn yhteydessä.

Mitä tulee lain substanssikykyyn hallinnon osalta, pidän henkilökohtaisesti tätä, että juuri tämän tyyppinen avustus siirretään Kansaneläkelaitokselle, aivan tarpeellisenä. Suunnitelmissa tosin on hyvin monien etuuksien maksatuksen ja organisoimisen siirtäminen Kansaneläkelaitokselle, ja niiltä osin pitäisin järkevänä, että eduskunta harkitsee hyvin pitkään esimerkiksi, onko järkevää siirtää asumistuen maksatus nimenomaan Kansaneläkelaitokselle vai onko nykyinen organisoimistapa kuitenkin järkevämpi ja kätevämpi. Mielestäni kaikkien mahdollisten etuuksien maksatuksen siirtäminen Kansaneläkelaitokselle voi johtaa varsin monoliittiseen, varsin massiiviseen, järjestelmään, jossa siinäkin on omat haittansa.

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Yhdyn ihan ed. U. Anttilan näkemyksiin, mutta haluan lisätä myös, että kun tämänkin toiminta viedään Kelan hoidettavaksi, niin se johtaa siihen, että Kela joutuu kouluttamaan henkilökuntansa. Samoin Kelan pitää ottaa uudet asiakastiedot ja erilaiset hakulomakkeet käyttöönsä. Samoin valtion ja Kelan välille on luotava uusi ilmoituskäytäntö rahaliikennettä varten. Mitä tulee asiakkaisiin, niin en pidä täysin varmana, että äitiysavustuksen hakijat haluavat mennä Kelan toimistoon. He ovat tottuneet monta kertaa asioimaan näissä asioissa sosiaalitoimistoissa, ja kun tiedetään, että Kelan paikallistoimistoja ei ole sentään joka kunnassa, niin tämäkään ei ole niin yksipiippuinen asia.

Niin kuin ed. Anttila mainitsi, tämä voidaan siirtää Kelaan. Mutta tuntuu siltä, että jos kaikki harkinnanvaraiset avustukset siirretään kunnan sosiaalitoimistosta Kelan hoidettavaksi, niin se ei asiakkaan kannalta ole mitenkään suotavaa. Nyt kun näitä sosiaaliministeriössä käsitellään, niin toivonkin, että juuri harkinnanvaraiset toimeentuloasiat ja myös asumistukiasiat jäisivät kunnan sosiaalitoimiston hoidettavaksi, jossa asiantuntemus kuntalaisia kohtaan on paljon suurempi kuin esimerkiksi Kelan laitoksissa.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipään esittämä kritiikki tähän, että erilaiset etuudet siirretään Kansaneläkelaitokselle, on mielestäni aiheellista, ja siinä siirrossa täytyy noudattaa suurta harkintaa, mitä jo aiem-

minkin esitin. Mutta kiinnittäisin huomiota sosiaali- ja terveystalokunnan tekemään esitykseen siitä, että esimerkiksi tämä avustuksen maksatuskäytäntö saataisiin toteutetuksi siten, että tapa, jolla maksatus toteutetaan, olisi asiakkaan tahdon mukainen. Näen, että myös hallintoa tulee tehdä joustavammaksi kaiken kaikkiaan niin, että lähdetään asiakaskeskeiseen hallinnointitapaan eikä niinkään pitäydä byrokratian kuvioihin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset laeiksi vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 350/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 10.

Tämän asian käsittelyn yhteydessä voidaan keskustelua käydä myös päiväjärjestyksen 9) ja 10) asiasta.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 363/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi vakuutusyhdistyslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 341/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 12

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Kertomus Eduskunnalle niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1990 ovat antaneet aihetta (K 3)

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 357/1992 vp)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi tiistaina kello 14, kyselytunti tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 14.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

